

บทที่ 5

บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการท่องเที่ยว

จากรูปแบบของกิจกรรม Monk Chat ที่เป็นการสนทนาระหว่างพระสงฆ์กับนักท่องเที่ยว จึงเป็นเหตุให้พระสงฆ์ซึ่งเป็นสมาชิกชมรม Monk Chat ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวที่พระสงฆ์เข้าไปมีบทบาทเกี่ยวข้อง มีลักษณะพฤติกรรมการท่องเที่ยว และลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat ดังต่อไปนี้

5.1 ประเภทของนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat จำนวนหนึ่ง พบว่า มีลักษณะเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่มาจากหลายประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน ไอร์แลนด์ สกอตแลนด์ แคนาดา และสิงคโปร์ ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวประเภทเดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเอง (Backpackers) โดยมักเดินทางมาคนเดียว หรือเดินทางมาเป็นกลุ่ม ๆ ละ 2 - 4 คน และมีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วง 20 - 60 ปี ซึ่งมีทั้งเพศชาย และเพศหญิง โดยนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat นั้น ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีหลากหลายอาชีพ อาทิ วิศวกร นักจิตวิทยา เจ้าหน้าที่สถิติ สมุห์บัญชี นางพยาบาล ผู้จัดการฝ่ายโฆษณา พนักงานมหาวิทยาลัย เสมียน พ่อค้า และนักศึกษา เป็นต้น ซึ่งลักษณะของนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat ที่ได้จากการสัมภาษณ์ มีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พระสงฆ์ซึ่งเป็นสมาชิกชมรม Monk Chat ที่ระบุถึงลักษณะของนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat ว่า ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากชาติตะวันตก ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ แคนาดา และออสเตรเลีย โดยเป็นนักท่องเที่ยวเพศชาย และเพศหญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งนักท่องเที่ยวเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเอง และมักเดินทางมาคราวละ 1-2 คน ทั้งนี้ มีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมากับมัคคุเทศก์ หรือบริษัทนำเที่ยวมาเข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat บ้าง แต่เป็นจำนวนไม่มาก

จะเห็นว่า นักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat นั้น มีลักษณะสำคัญ คือ เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเอง ซึ่งลักษณะดังกล่าวถือเป็นลักษณะของนักท่องเที่ยวประเภทหนึ่ง ดังที่ ฉันทข วรรณถนอม (2546 : 75) ได้ระบุประเภทของนักท่องเที่ยวตามการเลือกใช้บริการ ไว้ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวเอง (Individual Traveler หรือ Foreign Independent Traveler หรือแบบ F.I.T.) เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเอง อาจเดินทางคนเดียวหรือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ อย่างอิสระ บริหารเวลาในการท่องเที่ยว และจัดวางแผนการท่องเที่ยวด้วยตนเองทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการจองโรงแรม การติดต่อแหล่งเข้าชม การซื้อตั๋วเครื่องบิน ฯลฯ นักท่องเที่ยวประเภทนี้อาจจะพึ่งพาบริษัทนำเที่ยวให้จัดการบ้างในบางเรื่องได้เช่นกัน

2. นักท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับบริษัทนำเที่ยว หรือเที่ยวแบบเหมาจ่าย (Group Tour or Package Tour Traveler) เป็นการท่องเที่ยวแบบหมู่คณะตั้งแต่ 15 คนขึ้นไป เป็นนักท่องเที่ยวที่ซื้อ Package Tour จากบริษัทนำเที่ยว โดยมากจะเป็นค่าที่พัก ค่ายานพาหนะ ค่าอาหาร ค่าเข้าชม

3. นักท่องเที่ยวแบบคณะพิเศษ (Incentive Group หรือ Charter Group) เป็นลักษณะการจัดนำเที่ยวตามความต้องการของคณะนักท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคณะพิเศษของบริษัทหรือหน่วยงานราชการต่าง ๆ เช่น จัดสัมมนา หรือจัดนำเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหรือให้รางวัลแก่พนักงาน เป็นต้น

ลักษณะสำคัญอีกประการของนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat คือ การเป็นชาวต่างชาติ ซึ่งส่วนใหญ่มาจากประเทศทางตะวันตก โดยนักท่องเที่ยวต่างชาติเหล่านี้จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นลักษณะเฉพาะ ดังที่ จันทิช วรรณธอม (2546 : 77-82) ได้กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในแต่ละภูมิภาค โดยในกลุ่มประเทศตะวันตก สรุปได้ดังนี้

นักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศในทวีปยุโรป ชาติที่เดินทางเข้ามาประเทศไทยมากเป็นอันดับแรก คือ นักท่องเที่ยวจากยุโรปตะวันตก ซึ่งได้แก่ ประเทศเยอรมนี สหราชอาณาจักร และฝรั่งเศส พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเหล่านี้ มีความชื่นชอบต่อสินค้าที่ระลึกจากประเทศไทย เพราะไม่สามารถซื้อหาได้ง่ายในประเทศของเขา นักท่องเที่ยวจากยุโรปสนใจในแหล่งท่องเที่ยวทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรม สังคม ธรรมชาติ เพราะทุกสิ่งจะแตกต่างจากความเป็นอยู่ของพวกเขา ส่วนใหญ่แล้วชาวยุโรปจะเดินทางมาเมืองไทยเพื่อหลีกเลี่ยงจากอากาศหนาวเย็น เพื่อเข้ามารับไออุ่นจากแสงแดดซึ่งเขาไม่ค่อยได้พบเห็นในซีกโลกตะวันตก นักท่องเที่ยวชาวยุโรปจะมีระเบียบในการเดินทาง มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี ชาวยุโรปมักจะมองชาวเอเชียว่าเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา แต่มีความสมบูรณ์ในเรื่องทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีชีวิตที่ไม่เร่งรีบ และเขามีความคิดว่าการใช้จ่ายในประเทศไทยและประเทศแถบนี้จะถูกกว่ามาก ชาวยุโรปจะมีความรู้สึกว่าเขาได้พบกับความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากการได้ท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ โดยสรุปแล้ว นักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรปมีพฤติกรรมที่แตกต่างกับชาติอื่นตรงที่เป็นนักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง การเดินทางจะให้ความเคารพต่อกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัดต่อวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ ที่เดินทางไปเที่ยว ให้ความสำคัญต่อการพักผ่อน รับประทานอาหาร และซื้อของที่ระลึก เป็นคน

ตรงต่อเวลา และเนื่องจากเศรษฐกิจในทวีปยุโรปถือว่าอยู่ในขั้นดี การได้มาเที่ยวประเทศแถบเอเชีย จึงถือว่าได้มาพักผ่อนและใช้จ่ายอย่างสะดวกสบายคุ้มค่ากว่า

นักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศในทวีปอเมริกาเหนือ พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกาเหนือในภาพรวมนั้น เป็นไปในรูปแบบของการพักผ่อนท่องเที่ยวอย่างแท้จริง ใช้เวลาในการท่องเที่ยวนานเป็นสัปดาห์หรือมากกว่านั้น ปัจจุบันชาวอเมริกันถือว่าเป็นนักท่องเที่ยวที่เข้ามาประเทศไทยเป็นจำนวนมาก เพราะผลของเศรษฐกิจที่ดีมากทำให้ประชาชนมีกำลังที่จะใช้จ่ายเงินจำนวนหนึ่งสำหรับการท่องเที่ยว โดยเฉพาะลักษณะการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive Tour) และการท่องเที่ยวแบบอิสระ (F.I.T.) ชาวอเมริกันนิยมเดินทางมายังซีกโลกตะวันออก เพราะพวกเขาสามารถใช้จ่ายได้อย่างสะดวกสบาย โดยค่าครองชีพจะถูกกว่าในทวีปอเมริกามากทีเดียว คนอเมริกันเป็นผู้ที่ชอบศึกษาหาความรู้ และมีวัฒนธรรมที่สืบเนื่องกันมาว่าในวันปลายชีวิตหลังการทำงาน เขาจะเดินทางท่องเที่ยวเพื่อหาประสบการณ์ชีวิต ซึ่งวัฒนธรรมนี้ได้รับจากยุโรปในสมัยแรก ๆ ที่ค้นพบทวีปอเมริกานั้นเอง โดยรวมแล้ว นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคนี้จะมีความสนใจต่อวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์อันยาวนาน หาดทราย ทะเล และธรรมชาติที่สวยงาม จะเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวจากอเมริกาเหนือชื่นชอบมากที่สุด เพราะอะไรก็ตามที่สามารถเปลี่ยนชีวิตความเป็นอยู่จากชีวิตประจำวันได้นั้น ถือเป็นสิ่งที่พวกเขาสนใจและให้ความสำคัญ

นักท่องเที่ยวจากกลุ่มโอเชียเนีย ได้แก่ 2 ประเทศหลัก ๆ คือ ออสเตรเลียกับนิวซีแลนด์ พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคนี้ ไม่แตกต่างจากชาวยุโรปมากนัก เนื่องจากโดยพื้นฐานแล้วนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคนี้ก็คือ นักท่องเที่ยวจากยุโรปที่ไปตั้งถิ่นฐานในออสเตรเลียนั่นเอง คือ ชอบความอิสระ มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง ชอบท่องเที่ยวด้วยตัวเอง เป็นนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวแบบผจญภัย

จากลักษณะเด่นของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat ได้แก่ ลักษณะการเป็นชาวต่างชาติที่มาจากกลุ่มประเทศตะวันตก ซึ่งจะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่สนใจสิ่งที่มีความแตกต่างจากความเป็นอยู่ของตนเอง และลักษณะการเป็นนักท่องเที่ยวประเภทเดินทางท่องเที่ยวเอง ซึ่งจะบริหารเวลาในการท่องเที่ยว และจัดวางแผนการท่องเที่ยวด้วยตนเองทุกขั้นตอน ลักษณะพฤติกรรมการท่องเที่ยวเหล่านี้ ได้สะท้อนออกมาจากรูปแบบการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat ซึ่งมีลักษณะบางอย่างที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของชาวตะวันตก และประเภทของนักท่องเที่ยวที่ได้กล่าวมาข้างต้น

โดยการศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นครั้งแรก และใช้เวลาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ประมาณ 3 - 7 วัน ซึ่งจุดประสงค์ของการ

มาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ คือ เพื่อเป็นการพักผ่อนในช่วงเวลาว่าง จุดประสงค์ดังกล่าว ถือเป็นวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวในลักษณะหนึ่ง ดังที่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ม.ป.ป. : 3) ได้ระบุว่า การท่องเที่ยวเป็นความต้องการอย่างหนึ่งของคนที่เกิดขึ้นเมื่อมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและด้านจิตใจ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ กัน ดังนี้

1. ความอยากรู้อยากเห็นในด้านต่าง ๆ ได้พบสิ่งใหม่ ได้เห็นวัฒนธรรมและประเพณีที่ต่างกันไป รวมทั้งด้านการเมือง ด้านบุคคล ด้านธรรมชาติ ปรากฏการณ์ธรรมชาติ
2. พักผ่อนหย่อนใจ เป็นการผ่อนคลายความเครียดจากภารกิจประจำวัน
3. ความสนใจทางด้านศาสนาและไสยศาสตร์ เช่น การจาริกแสวงบุญ
4. อาชีพและธุรกิจ คือ การเดินทางเพื่อสำรวจ ประชุม สัมมนา ดูงาน
5. อื่น ๆ เช่น การเยี่ยมเยือนญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง

ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat มีความสนใจที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ในระหว่างที่ท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ การเดินป่า การเรียนทำอาหารไทย การชมวัดที่มีชื่อเสียง และการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของเชียงใหม่ ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต่างชาติเหล่านี้ชื่นชอบ ได้แก่ กิจกรรมประเภทเที่ยวชมเมือง (Sight Seeing) และเดินป่า (Trekking) โดยการเที่ยวชมเมืองของนักท่องเที่ยวต่างชาติ จะชอบท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัด พิพิธภัณฑ์ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ซึ่งการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ส่วนใหญ่จะใช้บริการเดินเท้าควบคู่กับการใช้บริการรถโดยสารสาธารณะ เช่น รถรับจ้างสามล้อเครื่อง และรถสองแถว ด้วยเหตุที่นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat เป็นนักท่องเที่ยวประเภทเดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเอง จึงใช้หนังสือนำเที่ยว (Travelling Guide Book) เป็นแหล่งให้ข้อมูลในการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งหนังสือนำเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต่างชาติมักใช้หาข้อมูลในการเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ Guide Book : Thailand ของ Lonely Planet, Rouge Guide และ Stefan Loose

5.2 ลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

จากพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat ซึ่งได้ใช้หนังสือนำเที่ยว (Guide Book) เป็นแหล่งให้ข้อมูลของการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติที่ใช้ Guide Book : Thailand ของ Lonely Planet ได้ทราบว่ามีการกิจกรรม Monk Chat ตั้งอยู่ที่วัดสวนดอก ทั้งนี้ เนื่องจากพระปลัด ดร.เสน่ห์ ธรรมวโร ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ และคณะกรรมการดำเนินงาน Monk Chat ได้ทำการเชิญนักเขียนของ Lonely Planet มา

ชมกิจกรรม Monk Chat ของวัดสวนดอก จึงทำให้ชมรม Monk Chat ของวัดสวนดอก ถูกเขียนแนะนำใน Guide Book ของ “Lonely Planet : Thailand” ในบท Chiang Mai ไว้ว่า

“ **Monk Chat** A room at Wat Suan Dok (0 5327 3149, 0 5327 3105, 05327 3120; Th Suthep; open 5pm–7pm Mon, Wed & Fri) is set aside for foreigners to meet and chat with novice monks studying at the monastic university on the monastery grounds. It’s free, and provides an opportunity for the monastic students to practise their English and for foreigners to learn about Buddhism and Thai live. To reach the room, enter the wat from the main entrance and walk straight past the large *wihaan* to a smaller building 100m or so into the temple grounds. Turn right at this smaller temples, and watch for the ‘Monk Chat’ signs pointing the way. The monastery asks that visitors dress modestly – covered shoulders, no shorts or short skirts – and that women visitors take care not to make physical contact with the monks.”

(Joe Cummings *et al*, 2003 : 337)

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ชมรม Monk Chat ของวัดสวนดอก เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเอง ซึ่งการที่นักท่องเที่ยวต่างชาติได้ทราบล่วงหน้าว่ามีกิจกรรม Monk Chat ขึ้น ณ วัดสวนดอก ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติมีการเตรียมตัวในส่วนของการใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat ณ วัดสวนดอก ในขณะที่นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat ของวัดเจดีย์หลวง ส่วนใหญ่จะไม่ทราบล่วงหน้าว่ามีกิจกรรม Monk Chat ในวัดเจดีย์หลวง แต่จะทราบว่ากิจกรรม Monk Chat ของวัดเจดีย์หลวง หลังจากที่ได้เดินทางเข้าไปเที่ยวชมวัดเจดีย์หลวง แล้วได้เห็นป้ายเชิญชวนเข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat ซึ่งติดอยู่ด้านหน้าทางเข้าชมรม Monk Chat วัดเจดีย์หลวง จึงได้เข้าไปร่วมกิจกรรม Monk Chat

ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่ ได้มาเข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat เป็นครั้งแรก ซึ่งนักท่องเที่ยวต่างชาติเหล่านี้ มีจุดประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat คือ เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตของพระสงฆ์ และพุทธศาสนา เนื่องจากนักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่มีความสนใจในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ การได้เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat จึงถือเป็นโอกาสดีที่จะทำให้เข้าใจวิถีชีวิตของพระสงฆ์ โดยการสอบถามพระสงฆ์ในประเด็นที่สงสัย ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ไม่เคยรู้จักศาสนาพุทธมาก่อน ดังนั้นลักษณะคำถามของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการสนทนากับพระสงฆ์ จึงเป็นลักษณะที่มัก

เริ่มต้นด้วยความรู้เบื้องต้นทางพุทธศาสนา ดังที่ พระสงฆ์ซึ่งเป็นสมาชิกชมรม Monk Chat ของ วัดสวนดอก และวัดเจดีย์หลวง ได้ระบุถึงคำถามที่ถูกลามบอยครั้งจากนักท่องเที่ยวดังชาติว่า มี ลักษณะดังนี้

- What is Buddhism ?
- Who is the founder ?
- What is the Buddha's teaching ?
- What is the purpose of Buddhism ?
- What is Karma ?
- What is Meditation ?
- Why do you become a monk ?
- How long have you become a monk ?
- Do you become a monk for your whole life ?
- Why Buddhist monk shave their head ?
- Why monks wear different colours ?

การที่นักท่องเที่ยวดังชาติ มักจะตั้งคำถามให้พระสงฆ์อธิบายเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นทางพุทธศาสนา เช่น พุทธศาสนาคืออะไร จุดมุ่งหมายของพุทธศาสนาคืออะไร หลักคำสอนของพุทธศาสนาคืออะไร ฯลฯ ก็เพื่อเป็นการสร้างพื้นฐานความเข้าใจในพุทธศาสนาให้แก่ตัวนักท่องเที่ยวดังชาติ ซึ่งเมื่อนักท่องเที่ยวดังชาติมีพื้นฐานความรู้เบื้องต้นทางพุทธศาสนาแล้วนั้น จะทำให้นักท่องเที่ยวดังชาติ สามารถสนทนากับพระสงฆ์ในประเด็นทางพุทธศาสนาที่ลึกซึ้งต่อไปได้อย่างเข้าใจ ทั้งนี้ การที่นักท่องเที่ยวดังชาติจะได้ความรู้ทางพุทธศาสนาที่ลึกซึ้งเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับเวลาที่ได้ใช้ในการสนทนากับพระสงฆ์ ซึ่งการที่มีเวลาสนทนามากจะทำให้นักท่องเที่ยวดังชาติได้รับความรู้ทางพุทธศาสนามากขึ้นด้วย โดยเวลาที่นักท่องเที่ยวดังชาติใช้ในการสนทนากับพระสงฆ์นั้น จะมีความแตกต่างกันไปโดยมีตั้งแต่ 20 นาที – 2 ชั่วโมง

จากลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat ของนักท่องเที่ยวดังชาติ ซึ่งให้ความสนใจสนทนากับพระสงฆ์ในประเด็นเกี่ยวกับพุทธศาสนา เช่น หลักคำสอนในพุทธศาสนา และประเด็นเกี่ยวกับพระสงฆ์ เช่น วิถีชีวิตของพระสงฆ์ ลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat ดังกล่าว ทำให้นักท่องเที่ยวดังชาติที่เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat มีความคิดเห็นต่อประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรม Monk Chat ว่า ทำให้ได้ความรู้ใหม่ทางพุทธศาสนา ซึ่งเป็นการได้เรียนรู้และเข้าใจหลักคำสอนและความเชื่อทางพุทธศาสนา รวมถึงได้เข้าใจวิถีชีวิตของพระสงฆ์ นอกจากนี้

ความรู้ทางพุทธศาสนาที่นักท่องเที่ยวต่างชาติได้รับการสนทนากับพระสงฆ์ ในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิต สังคมของชีวิต หนทางสู่การดับทุกข์ และวิถีจัดการอารมณ์ในชีวิตประจำวันนั้น นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนหนึ่ง เห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ในด้านการพัฒนาชีวิต และจิตใจ ซึ่งประโยชน์ที่นักท่องเที่ยวต่างชาติได้รับการเข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat นั้น ได้สะท้อนมาจากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อกิจกรรม Monk Chat โดยปรากฏอยู่ใน Monk Chat Magazine ฉบับที่ 1 ของชมรม Monk Chat วัดสวนดอก (2006 : 38-39) ว่า

Comments

Here is some comments of our guests who had participated the Monk Chat program

“It was really interesting to talk and learn about the practice of Buddhism. Much easier to understand now Thanks!”

Blair Makinlay from New Zealand

“I found this discussion is very interesting especially the understanding of how someone become a monk. Thank you very much for your time.”

Chris Butel from Austria

“Thank you I learned a lot today and I think that this is a great way to learn about Buddhism and about monks’ lives.”

David Berhowitz from USA

“I had a great chat with different monks, different point of view. It was lots of fun and very interesting. Great initiative.”

Natalie Bourbonnais from Canada

นักท่องเที่ยวต่างชาติได้มีความคิดเห็นต่อกิจกรรม Monk Chat ในลักษณะที่เห็นว่าการกิจกรรม Monk Chat เป็นกิจกรรมที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก เพราะทำให้ได้เรียนรู้และเข้าใจพุทธศาสนา และวิถีชีวิตพระสงฆ์มากขึ้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวได้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาจากการสัมภาษณ์ ว่า

“It’s wonderful program and give me more knowledge about Buddhism.”

Officer of National University, Singaporean

“ Good opportunity for foreigners to discuss what they’re looking for. ”

Student, American

“ It is a good way to learn about monks. ”

Statistician, USA

“ Very good and worthwhile. It is lovely to experience another culture at such close hand. ”

Advertising Manager, British

จะเห็นได้ว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อกิจกรรม Monk Chat นั้น จะเป็นทัศนคติที่ดี เนื่องจากนักท่องเที่ยวต่างชาติเห็นว่า กิจกรรม Monk Chat ได้ให้ประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยเป็นกิจกรรมที่ให้ความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่นักท่องเที่ยวสนใจ นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวต่างชาติยังมีทัศนคติที่ดีต่อพระสงฆ์ ซึ่งได้แสดงออกมาจากความคิดเห็นที่มีต่อทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ ว่า

“ I have enjoyed this time very much. Everyone’s English is very good and I’m looking forward to speaking with you again. God Bless! ”

Tannon Herman from USA

“ It was a great experience. It was also very interesting to learn about the monks. They speak very good English too. ”

Holly Mcmanus from Australia

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติในประเด็นเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรม Monk Chat ของพระสงฆ์ พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในความสามารถของพระสงฆ์ในด้านภาษาอังกฤษ โดยเห็นว่าพระสงฆ์มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับดี และมีความพยายามที่จะอธิบาย หรือตอบคำถามของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ถึงแม้ว่าอาจมีบางประโยคที่นักท่องเที่ยวต่างชาติไม่เข้าใจ แต่ก็ไม่ใช่ปัญหาใหญ่

ถึงแม้ว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อกิจกรรม Monk Chat และพระสงฆ์จะเป็นความรู้สึกและทัศนคติในด้านบวก แต่นักท่องเที่ยวต่างชาติ ก็ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติกิจกรรม Monk Chat ของพระสงฆ์ ไว้ว่า เมื่อเริ่มต้นสนทนา พระสงฆ์ควรเริ่มต้นการสนทนาในประเด็นพุทธศาสนา โดยการปูพื้นฐานอธิบายให้รายละเอียดซึ่งตอบคำถามในประเด็น

ที่ว่า ศาสนาพุทธคืออะไร (What is Buddhism ?) ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวดังกล่าวไม่มีพื้นฐานความรู้ทางด้านพุทธศาสนามาก่อน การที่พระสงฆ์บางรูปเริ่มต้นสนทนาในประเด็นทางพุทธศาสนาที่ลึกซึ้ง โดยที่นักท่องเที่ยวดังกล่าวยังไม่มีข้อมูลเบื้องต้น จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสับสน และไม่เข้าใจในเนื้อหาการสนทนา

กิจกรรม Monk Chat ถือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สร้างประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ ในด้านการให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องราวทางพุทธศาสนา ซึ่งเป็นเรื่องที่นักท่องเที่ยวดังกล่าวไม่เคยทราบมาก่อน การได้เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat ของนักท่องเที่ยวดังกล่าว จึงทำให้นักท่องเที่ยวดังกล่าวได้มีความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น ซึ่งลักษณะของกิจกรรม Monk Chat นั้น พระสงฆ์ที่เป็นสมาชิกชมรม Monk Chat จะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในกิจกรรม Monk Chat เนื่องจากเป็นผู้ที่ตอบคำถาม อธิบายให้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวดังกล่าว จึงทำให้เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยตรง ดังนั้นบทบาทที่พระสงฆ์ได้แสดงออกในการปฏิบัติกิจกรรม Monk Chat ในด้านต่าง ๆ อาทิ ประเด็นเนื้อหาที่ใช้สนทนา ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ความสามารถในการอธิบาย การปฏิบัติตัวต่อนักท่องเที่ยวดังกล่าว ฯลฯ บทบาทในการปฏิบัติกิจกรรม Monk Chat ของพระสงฆ์เหล่านี้ จะส่งผลต่อความรู้สึกของนักท่องเที่ยวดังกล่าวที่มีต่อกิจกรรม Monk Chat ในด้านต่าง ๆ

จากการปฏิบัติกิจกรรม Monk Chat ทำให้พระสงฆ์ที่เป็นสมาชิกชมรม Monk Chat ต้องเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวดังกล่าว ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการท่องเที่ยว จึงเป็นเหตุให้พระสงฆ์ต้องเข้าไปมีบทบาทสัมพันธ์กับการท่องเที่ยว ซึ่งบทบาทที่พระสงฆ์ได้แสดงออกในการปฏิบัติกิจกรรม Monk Chat นั้น มีลักษณะบทบาทที่สัมพันธ์กับการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ดังนี้

5.3 บทบาทของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พุทธศาสนาแก่นักท่องเที่ยวดังกล่าว

จากรูปแบบกิจกรรม Monk Chat ของชมรม Monk Chat วัดสวนดอกและวัดเจดีย์หลวง ซึ่งเป็นการสนทนาระหว่างพระสงฆ์กับนักท่องเที่ยวดังกล่าวในประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา ซึ่งประเด็นเนื้อหาที่พระสงฆ์มักจะสนทนากับนักท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นประจำ ได้แก่ หลักการทางพุทธศาสนา การดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ หลักธรรม และความเชื่อของชาวพุทธ โดยนักท่องเที่ยวดังกล่าวส่วนใหญ่ จะให้ความสนใจสนทนาในประเด็นหลักการทางพุทธศาสนาและการใช้ชีวิตของพระสงฆ์เป็นพิเศษ ด้วยเหตุที่นักท่องเที่ยวดังกล่าวส่วนใหญ่ไม่เคยรู้จักพุทธศาสนามาก่อน จึงมีความสนใจที่จะเรียนรู้หลักการของพุทธศาสนาในเบื้องต้น โดยการสอบถามพระสงฆ์ในประเด็นที่สงสัย พระสงฆ์จึงได้ทำหน้าที่เป็นผู้อธิบาย ถ่ายทอดเรื่องราว และให้ข้อมูลความรู้

ด้านพุทธศาสนาแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งลักษณะดังกล่าว ถือเป็นการแสดงบทบาทของ พระสงฆ์ในการเผยแผ่พุทธศาสนาแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยส่งผลให้นักท่องเที่ยวต่างชาติ ได้รับความรู้ทางพุทธศาสนา อันถือเป็นความรู้ใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งความรู้ทาง พุทธศาสนาที่นักท่องเที่ยวต่างชาติได้รับจากพระสงฆ์ไปนั้น จะถูกนำไปใช้ประโยชน์หรือไม่ นั้น เป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับลักษณะของนักท่องเที่ยวแต่ละคน โดยที่พระสงฆ์ไม่สามารถมีบทบาทเข้าไป กำหนดได้ จึงทำให้พระสงฆ์ไม่อาจรู้วาทะการเผยแผ่ศาสนาของตน ได้ส่งผลให้นักท่องเที่ยว ต่างชาติได้เรียนรู้และเข้าใจพุทธศาสนาอย่างแท้จริงหรือไม่

ด้วยเหตุที่ ชมรม Monk Chat ของวัดสวนดอก ได้จัดกิจกรรม Monk Chat ควบคู่ไปกับ กิจกรรม Meditation Retreat (โครงการปฏิบัติธรรมของชาวต่างชาติ) ซึ่งเป็นการนำนักท่องเที่ยว ต่างชาติมาฝึกนั่งสมาธิวิปัสสนา ณ สถานศึกษาพระพุทธศาสนาและปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน นานาชาติ บ้านศรีวังธาร ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ นั้น ทำให้พระสงฆ์ซึ่งเป็น สมาชิกชมรม Monk Chat ของวัดสวนดอก นอกจากจะมีหน้าที่อธิบาย ให้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติในประเด็นทางพุทธศาสนาแล้วนั้น ยังต้องให้ความรู้ในประเด็นที่เกี่ยวกับการ ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งเป็นลักษณะของการปฏิบัติกิจกรรม Meditation Retreat โดย พระสงฆ์อาจใช้วิธีให้ความรู้ หรือชักชวนนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เข้าร่วมกิจกรรม Meditation Retreat ก็ได้ ลักษณะดังกล่าว จะแสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์ที่เป็นสมาชิกชมรม Monk Chat ได้มี บทบาทในการเผยแผ่ศาสนาในด้านที่ชักนำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติ ได้เข้าใจพุทธศาสนาได้ลึกซึ้ง ยิ่งขึ้น โดยการได้ปฏิบัติตามหลักคำสอนทางพุทธศาสนา ด้วยประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งการ แสดงบทบาทในลักษณะดังกล่าว จะเป็นลักษณะของการแสดงบทบาทการเผยแผ่ศาสนาที่มี ประสิทธิภาพ เพราะสามารถทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติได้เข้ามาสัมผัส หรือเรียนรู้พุทธศาสนา อย่างแท้จริง โดยเปลี่ยนทัศนคติของนักท่องเที่ยวต่างชาติ จากในตอนแรกที่มีจุดประสงค์ในการ เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ หรือสร้างประสบการณ์ใหม่ทางการท่องเที่ยว มาสู่การทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติสามารถนำหลักการทางพุทธศาสนามาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ซึ่งในการเข้าร่วมกิจกรรม Meditation Retreat นั้น นักท่องเที่ยวไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ โดยจะใช้ เวลาในการปฏิบัติกิจกรรม 2 วัน 1 คืน คือ เริ่มในวันอังคาร เวลา 14.00 น.ถึงวันพุธ เวลา 14.00 น. ซึ่งลักษณะของการปฏิบัติกิจกรรม Meditation Retreat มีดังต่อไปนี้

วันที่ 1 : วันอังคาร

14.00 น. พร้อมกันที่วัดสวนดอก

14.30 น. แนะนำข้อมูลความรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนา และการปฏิบัติสมาธิแก่นักท่องเที่ยว
อาทิ สิ่งที่ชาวพุทธศัการะบูชา ความเชื่อของชาวพุทธ การปฏิบัติตนของ

ชาวพุทธ ฯลฯ

- 16.00 น. ออกเดินทางสู่ศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนานานาชาติ อำเภอสันทราย
- 17.00 น. เวลาว่าง / รับประทานของว่าง และชา กาแฟ
- 18.00 น. สวดมนต์ และปฏิบัติสมาธิ
- 19.30 น. พัก
- 19.40 น. ปฏิบัติสมาธิ
- 21.00 น. เข้านอน

วันที่ 2 : วันพุธ

- 05.00 น. ตื่นนอน
- 05.30 น. สวดมนต์, ปฏิบัติโยคะสมาธิ และวิปัสสนา
- 07.00 น. ตักบาตร และรับประทานอาหารเช้า
- 08.30 น. ถกประเด็นทางพุทธศาสนา และการปฏิบัติสมาธิ
- 09.30 น. ปฏิบัติสมาธิ
- 10.30 น. พัก
- 10.40 น. ปฏิบัติสมาธิ
- 11.30 น. ถวายอาหารเพลแด่พระสงฆ์ และรับประทานอาหารกลางวัน
- 12.30 น. ถ่ายรูปหมู่ที่ระลึก / ทำความสะอาดห้อง
- 13.30 น. เดินทางกลับวัดสวนดอก

นอกจากพระสงฆ์ซึ่งเป็นสมาชิกชมรม Monk Chat ของวัดสวนดอกและวัดเจดีย์หลวง จะได้แสดงบทบาทการเผยแผ่ศาสนาแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในกิจกรรม Monk Chat แล้วนั้น ยังพบว่า ในการสนทนาระหว่างพระสงฆ์กับนักท่องเที่ยวต่างชาติ นอกจากการสนทนาในประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา และวิถีชีวิตของพระสงฆ์แล้วนั้น ยังได้มีการสนทนาในประเด็นเกี่ยวกับวัด ซึ่งเป็นสถานที่ตั้งของชมรม Monk Chat ได้แก่ วัดสวนดอกและวัดเจดีย์หลวง โดยพระสงฆ์ที่เป็นสมาชิกชมรม Monk Chat ของวัดสวนดอกและวัดเจดีย์หลวง ระบุว่า มีนักท่องเที่ยวต่างชาติบางคนสนใจที่จะสนทนาในประเด็นที่เกี่ยวกับวัด โดยมักจะสอบถามพระสงฆ์ถึงประวัติความเป็นมาของวัด ประวัติของพระเจดีย์ และพระพุทธรูป ซึ่งพระสงฆ์ส่วนใหญ่จะมีความรู้ในด้านประวัติความเป็นมาของวัด เนื่องจากทราบข้อมูลมาจากหนังสือประวัติวัด ที่ทางวัดจัดทำขึ้นเพื่อแจกบุคคลทั่วไป ทำให้พระสงฆ์สามารถอธิบายนักท่องเที่ยวต่างชาติถึงประวัติความเป็นมาของวัดได้ ในขณะที่ข้อมูลด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัด เช่น ด้านสถาปัตยกรรม และด้านศิลปกรรม

ของโบราณสถานและโบราณวัตถุของวัดนั้น พระสงฆ์ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีความรู้ในด้านเหล่านี้ เพราะต้องขึ้นอยู่กับความสนใจของพระสงฆ์แต่ละรูปที่จะศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านสถาปัตยกรรม และศิลปกรรมของวัดด้วยตนเอง จึงทำให้มีพระสงฆ์เพียงบางรูปเท่านั้นที่จะทราบข้อมูลด้านสถาปัตยกรรม และศิลปกรรมของวัดอย่างละเอียดลึกซึ้ง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พระสงฆ์ที่เป็นสมาชิกชมรม Monk Chat ในแต่ละรูปมีความรู้ที่เกี่ยวกับวัดในด้านต่าง ๆ แตกต่างกันไป

จะเห็นว่า พระสงฆ์ได้แสดงบทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับวัดแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ ในกรณีเมื่อนักท่องเที่ยวต่างชาติสนใจสอบถามพระสงฆ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับวัด ซึ่งหากนักท่องเที่ยวไม่ได้สอบถาม หรือสนใจพูดคุยกับพระสงฆ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับวัดแล้ว พระสงฆ์ก็มักจะไม่ได้แสดงบทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับวัด ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การแสดงบทบาทของพระสงฆ์ในการให้ความรู้เกี่ยวกับวัดแก่นักท่องเที่ยวถูกกำหนดโดยลักษณะพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อนักท่องเที่ยวต่างชาติได้สอบถามพระสงฆ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับวัดไปแล้วนั้น นักท่องเที่ยวจะได้ข้อมูลความรู้ในประเด็นที่สอบถามหรือไม่ นั้น จะขึ้นอยู่กับลักษณะคำถาม ซึ่งต้องเป็นคำถามที่พระสงฆ์สามารถอธิบายได้ เช่น ประวัติความเป็นมาของวัด เนื่องจากเป็นความรู้ที่พระสงฆ์สามารถหาข้อมูลได้โดยง่าย เพราะมาจากแหล่งข้อมูลใกล้ตัว ได้แก่ หนังสือประวัติวัดที่ทางวัดจัดทำขึ้น ในขณะที่ความรู้ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับวัด จะต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าซึ่งจะขึ้นอยู่กับความสนใจของพระสงฆ์แต่ละรูป จึงส่งผลให้พระสงฆ์แต่ละรูปมีความสามารถในการตอบคำถามของนักท่องเที่ยวในประเด็นที่เกี่ยวกับวัดได้ไม่เท่ากัน ทำให้บทบาทของพระสงฆ์ในการให้ความรู้เกี่ยวกับวัดแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ เป็นลักษณะบทบาทที่พระสงฆ์ยังไม่ได้แสดงออกเท่าที่ควร

นอกจากนี้ในการปฏิบัติกิจกรรม Monk Chat ของพระสงฆ์ในบางครั้ง มีกรณีที่พระสงฆ์ได้นำนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat เดินชมโบราณสถานภายในวัด ซึ่งลักษณะที่พระสงฆ์นำนักท่องเที่ยวต่างชาติเที่ยวชมวัดนี้ ถือเป็นลักษณะที่สอดคล้องกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งวัดได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 59-60) ได้กล่าวถึง บทบาทของพระสงฆ์ในด้านการให้บริการสาธารณะของวัดแก่ทางโลก โดยสรุปได้ว่า “โบราณสถานและโบราณวัตถุของวัด ควรจะนำมาจัดการเพื่อชุมชน อันเป็นการเปิดบริการสาธารณะแก่ทางโลก โดยจัดเจ้าหน้าที่และพระสงฆ์คอยบริการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว และผู้มาไหว้พระสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จัดให้มีการแสดงธรรม จัดให้มีโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จัดงานเทศกาลและจัดงานวันสำคัญทางศาสนา ซึ่งในการบริหารวัดเพื่อการท่องเที่ยวนี้ ถ้าทางคณะสงฆ์และเจ้าอาวาสเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของวัดในส่วนนี้ และพยายามปรับปรุงให้เกิดประโยชน์ร่วมกันได้ก็จะดีมาก

เนื่องจากทางศาสนาจะหนีทางโลกไม่พ้นเพราะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมนุษย์ ซึ่งถ้าวัดพัฒนาอย่างมีทิศทางถูกต้อง ทันโลกทันเหตุการณ์ก็จะเป็นประโยชน์อย่างมาก เช่น การที่วัดมีพระสงฆ์ที่มีความรู้มาช่วยอธิบายนำชมโดยแทรกพระธรรมคำสอนเข้าไปด้วย ยิ่งทำให้มีบรรยากาศพิเศษ น่าสนใจ “ไม่น่าเบื่อ”

อีกทั้ง รติกา อังกูร และคณะ (2544 : 1-4) ยังมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ในลักษณะที่เห็นว่า บทบาทในการนำชมวัดของพระสงฆ์ เป็นบทบาทที่เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน โดยสรุปได้ว่า “การที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป วัดและพระสงฆ์จึงควรมีการปรับเปลี่ยนบทบาทให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ซึ่งการทำหน้าที่ในการเผยแผ่พุทธศาสนา โดยวิธีการแบบเดิมเพียงอย่างเดียวไม่น่าสนใจและไม่เพียงพอและไม่น่าสนใจสำหรับผู้ที่มาศึกษาหาความรู้และมาเที่ยวชมวัด ดังนั้นวัดและพระสงฆ์จึงควรมีการปรับกลวิธีในการเผยแผ่พุทธศาสนาใหม่ โดยการเผยแผ่พุทธศาสนาควบคู่ไปกับการนำชมศิลปวัฒนธรรมในวัด เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมวัดพุทธศาสนา ในบางครั้งก็อาจต้องการข้อมูลคำแนะนำหรือข้อความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัด เช่น ประวัติความเป็นมาของวัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัตถุลายจิตรกรรมฝาผนัง และสถาปัตยกรรมต่าง ๆ ของวัด ตลอดจนกิริยามารยาทอันควรปฏิบัติเมื่อท่องเที่ยววัด ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ บุคคลที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดได้ดีที่สุดคือ เจ้าอาวาส หรือพระภิกษุสงฆ์ที่ประจำอยู่วัดนั้น ๆ อีกทั้งในฐานะที่พระสงฆ์เป็นผู้สืบทอดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระสงฆ์จึงสามารถใช้บทบาทดังกล่าวในการถ่ายทอดประวัติหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา สู่ความเป็นรูปธรรมให้มากขึ้นและเด่นชัดยิ่งขึ้น ให้แก่ผู้มาท่องเที่ยววัดให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและวัดอย่างแท้จริง เพราะศิลปกรรมต่าง ๆ ในวัด ไม่ว่าจะเป็นจิตรกรรมฝาผนัง โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ หรือรูปปั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการนำเอาเรื่องราวในพุทธประวัติหรือหลักธรรมของศาสนามาถ่ายทอดออกเป็นศิลปะ ทำให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจสามารถชมและได้รับความรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนา คุณค่าในศิลปกรรมต่าง ๆ ในวัดจากพระสงฆ์ ตลอดจนการสนทนาธรรม ซึ่งเป็นอีกวัตถุประสงค์หนึ่งของการท่องเที่ยวได้อย่างซาบซึ้งและเข้าใจในพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ บทบาทของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พุทธศาสนาควบคู่ไปกับการนำชมศิลปวัฒนธรรมในวัด จึงเป็นบทบาทที่พระสงฆ์พึงกระทำ เพื่อดึงดูดให้คนเข้ามาศึกษา พระธรรม ตลอดจนข้อความรู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับวัดให้มากขึ้นและไม่เกิดความรู้สึกน่าเบื่อหน่ายต่อกิจกรรมการเผยแผ่พุทธศาสนาแบบเดิมอีกต่อไป อีกทั้งยังเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปที่สนใจทุกระดับชั้น ให้หันมาศึกษาหาความรู้มากยิ่งขึ้น”

ทั้งนี้ พระสงฆ์ซึ่งเป็นสมาชิก Monk Chat ของวัดสวนดอก และวัดเจดีย์หลวง ได้ระบุว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการนำนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat ชมวัดนั้น เป็น

บทบาทที่เกิดขึ้นไม่บ่อยครั้ง ซึ่งบทบาทในลักษณะนี้มักจะเกิดขึ้น ในกรณีที่นักท่องเที่ยวต่างชาติได้ขอให้พระสงฆ์นำชมวัด เพื่ออธิบายเรื่องราวของโบราณสถานภายในวัด ซึ่งบทบาทในการนำชมวัดของพระสงฆ์นั้น อาจสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติเพียงบางกลุ่มเท่านั้น โดยนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มที่ต้องการให้พระสงฆ์นำชมวัดนั้น เห็นว่า การที่พระสงฆ์นำชมวัด จะทำให้การเที่ยวชมวัดมีความน่าสนใจมากขึ้น เพราะพระสงฆ์จะช่วยสร้างความเข้าใจ โดยอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับวัด เช่น พระสงฆ์สามารถจะบอกได้ว่าโบราณสถานที่ได้ชมอยู่นั้น มีความเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาอย่างไร ซึ่งลักษณะเช่นนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเรียนรู้ และทำความเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับวัดมากกว่าการเที่ยวชมด้วยตัวเอง ในขณะที่นักท่องเที่ยวอีกกลุ่ม ไม่มีความต้องการที่จะให้พระสงฆ์นำชมวัด เนื่องจากชอบที่จะเดินเที่ยวชมวัดด้วยตัวเองมากกว่า

จะเห็นได้ว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการนำชมวัด เป็นบทบาทซึ่งไม่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติทุกกลุ่ม อีกทั้งจากรูปแบบของกิจกรรม Monk Chat ซึ่งได้กำหนดพื้นที่ในการปฏิบัติกิจกรรม Monk Chat ให้อยู่ภายในบริเวณที่ตั้งชมรม เพื่อความเรียบร้อยในการปฏิบัติกิจกรรม ทำให้บทบาทของพระสงฆ์ในการนำชมวัดเป็นบทบาทที่พระสงฆ์ไม่ค่อยแสดงออก ด้วยเหตุที่พระสงฆ์ต้องการให้สนทนาในพื้นที่ที่ได้จัดเตรียมไว้มากกว่า ทั้งนี้เพื่อป้องกันการครหาในกรณีที่เดินนำชมวัดกับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ เป็นผู้หญิง ซึ่งถึงแม้พระสงฆ์จะบริสุทธิ์ใจ แต่อาจจะเป็นที่ไม่เหมาะสมแก่ผู้พบเห็น จึงพยายามที่จะสนทนาในพื้นที่ชมรมเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติกิจกรรม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และสามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง

5.4 บทบาทของพระสงฆ์ในการแก้ไขปัญหาการประพฤติตัวไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว

จากการที่พระสงฆ์ซึ่งเป็นสมาชิก Monk Chat มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ จึงทำให้พระสงฆ์เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยว โดยปัญหาที่พระสงฆ์เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขนั้น จะเป็นปัญหาที่มาจากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวยังวัดซึ่งเป็นที่ตั้งของชมรม Monk Chat ได้แก่ วัดสวนดอก และวัดเจดีย์หลวง เนื่องจากเป็นวัดที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูง จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ในขณะที่วัดที่พระสงฆ์จำพรรษา มักจะเป็นวัดซึ่งมิใช่แหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งยังอยู่ห่างไกลจากตัวเมืองเชียงใหม่ จึงส่งผลให้พระสงฆ์ซึ่งเป็นสมาชิก Monk Chat ไม่ค่อยได้แสดงบทบาทในการแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยวในวัดที่จำพรรษา ซึ่งบทบาทของพระสงฆ์ที่เป็นสมาชิก Monk Chat ได้แก้ไขปัญหามาจากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวชมวัดสวนดอก และวัดเจดีย์หลวง ได้แก่ การแก้ไขปัญหานักท่องเที่ยวต่างชาติแต่งกายไม่เรียบร้อย เมื่อพระสงฆ์ได้พบ

กับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่แต่งกายไม่เรียบร้อยเข้ามาเที่ยวชมวัด พระสงฆ์ได้แสดงบทบาทในการแก้ไขปัญหาโดยการเดินเข้าไปแนะนำ และอธิบายถึงธรรมเนียมประเพณีของการแต่งกายเข้าวัด และปัญหาที่เกิดจากนักท่องเที่ยวต่างชาติในด้านต่าง ๆ เช่น การที่นักท่องเที่ยวต่างชาติใส่กางเกงขาสั้นขึ้นไปนั่งบนเจดีย์ การที่นักท่องเที่ยวต่างชาติเพศหญิงถ่ายรูปโดยสัมผัสร่างกายพระสงฆ์ หรือการที่นักท่องเที่ยวต่างชาติดื่มสุราแล้วเข้ามาเที่ยวชมวัด ลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้ พระสงฆ์มีวิธีแก้ไขโดยการตักเตือนให้นักท่องเที่ยวต่างชาติทราบ และอธิบายถึงวัฒนธรรมประเพณีของไทย ซึ่งปัญหาที่เกิดจากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวชมวัดเหล่านี้ พระสงฆ์ส่วนใหญ่ไม่ได้กล่าวโทษนักท่องเที่ยว แต่เห็นว่าเป็นเพราะนักท่องเที่ยวต่างชาติไม่รู้ในวัฒนธรรมประเพณีของไทย จึงเป็นการทำผิดโดยไม่เจตนา ด้วยเหตุนี้พระสงฆ์จึงต้องมีหน้าที่อธิบายให้นักท่องเที่ยวเข้าใจ

ในขณะที่การปฏิบัติกิจกรรม Monk Chat ทำให้พระสงฆ์ได้แสดงบทบาทในลักษณะของการป้องกันปัญหาจากการท่องเที่ยว โดยพระสงฆ์จะได้อธิบายให้นักท่องเที่ยวต่างชาติทราบถึงสิ่งที่นักท่องเที่ยวต่างชาติควรปฏิบัติเมื่ออยู่ในวัด เช่น การแต่งกาย การแสดงความเคารพต่อสถานที่ และพระสงฆ์ หลักการวางตัวกับพระ ภริยามารยาทในการคุยกับพระ หัวข้อที่ควรคุยกับพระและหัวข้อที่ไม่ควร การไหว้พระ การถวายของพระ ฯลฯ ลักษณะเหล่านี้ เป็นการแสดงบทบาทในการป้องกันปัญหาจากการท่องเที่ยว ซึ่งมาจากการที่พระสงฆ์ได้อธิบายในลักษณะการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในขณะที่ที่อยู่ในวัดให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบ อันจะทำให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจในลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสม และไม่ก่อปัญหาให้เกิดขึ้น ทั้งนี้การสนทนาในประเด็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวต่างชาติควรปฏิบัติเมื่ออยู่ในวัดนั้น พระสงฆ์จะมีได้สนทนากับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat ทุกคน โดยจะขึ้นอยู่กับความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติแต่ละคนว่ามีความสนใจสนทนาในประเด็นการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในวัดหรือไม่ ทำให้การแสดงบทบาทของพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาจากการท่องเที่ยวมีความเชื่อมโยงกับลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกในกิจกรรม Monk Chat ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

จะเห็นได้ว่า พระสงฆ์ไม่ค่อยได้แสดงบทบาทในการแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยว ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม Monk Chat แต่บทบาทของพระสงฆ์ในการแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยว มักจะเกิดขึ้นนอกเหนือเวลาปฏิบัติกิจกรรม Monk Chat แต่อย่างไรก็ตามบทบาทของพระสงฆ์ในการแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยว ก็เป็นบทบาทที่พระสงฆ์ทุกรูปควรแสดงออกเมื่อพบเห็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ดังที่ สุนิสา ฐานพรอนันต์ (2540 :30-31) ได้กล่าวถึงปัญหาจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวัดพุทธศาสนา และวิธีแก้ไข ไว้ว่า ปัญหาด้านการไม่เคารพต่อสถานที่ ไม่รู้จักกาลเทศะ และไม่รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นลักษณะที่นักท่องเที่ยวได้

แสดงพฤติกรรม เช่น การขึ้นไปนั่งบนอาสนสงฆ์ หรือปีนขึ้นไปบนสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่น เจดีย์ เจริญพระธาตุ เพื่อถ่ายภาพ การยื่นคำหวัพระสงฆ์ขณะทำกิจสงฆ์ การสวมใส่รองเท้าหรือแว่นตา ดำเข้ามาในพระวิหาร พระอุโบสถ การล้วงล้ำเข้าไปในสถานที่ห้ามเข้าเป็นการรบกวนการปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์ การตะแคงหรือคั่นโบราณวัตถุด้วยความอยากรู้อยากเห็น เพื่อถ่ายภาพเก็บไว้ ตลอดจนการปรับแต่งสถานที่เคลื่อนย้ายศาสนวัตถุ เพื่อจัดฉากถ่ายภาพโดยไม่ขออนุญาตจากเจ้าอาวาสเสียก่อน แนวทางแก้ไขคือ การกล่าวตักเตือนด้วยวาจาของพระภิกษุสงฆ์ และการติดป้ายประกาศแนะนำและบอกกล่าวทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ส่วนปัญหาด้านการแต่งกายไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เกิดจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ เช่น การนุ่งกางเกงขาสั้น ใส่เสื้อกล้ามหรือเสื้อผ้าที่ไม่ค่อยจะรัดกุมนัก วิธีการแก้ไขปัญหาคือ การกล่าวตักเตือนด้วยวาจาของพระภิกษุสงฆ์หรือบางกรณีก็จะห้ามไม่ให้เข้าวัด

จากการศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการท่องเที่ยวที่ผ่านมา ทำให้ทราบถึงลักษณะบทบาทที่พระสงฆ์ได้เข้าไปสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ได้แก่ บทบาทในการเผยแผ่พุทธศาสนาแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ บทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับวัดแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ บทบาทในการนำชมวัดแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ และบทบาทในการแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยว ซึ่งบทบาทของพระสงฆ์ในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ ได้ปรากฏลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนาและการท่องเที่ยว ทั้งนี้ เนื่องมาจากรูปแบบของกิจกรรม Monk Chat ซึ่งเป็นการสนทนาระหว่างพระสงฆ์กับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ทำให้พระสงฆ์ซึ่งเป็นตัวแทนของพุทธศาสนา และนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการท่องเที่ยว ได้มาเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ซึ่งลักษณะการดำเนินกิจกรรม Monk Chat นั้น เป็นการเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยพระสงฆ์ได้แสดงบทบาทในการเผยแผ่ศาสนา ในขณะที่นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ และประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยการแสดงบทบาทของพระสงฆ์ในกิจกรรม Monk Chat จะสามารถเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรม Monk Chat ทำให้พระสงฆ์มีความผูกพันกับรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ซึ่งลักษณะของการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในกิจกรรม Monk Chat เป็นการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาหาความรู้ด้านศาสนา อันนำมาสู่รูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนทั้งต่อศาสนา และต่อสังคม ซึ่งเป็นลักษณะที่สอดคล้องกับแนวคิดของพลอยศรี โปราณนันทน์ (2540 : 102-103) ที่ว่า “จากแนวคิดในการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่คิดถึงการท่องเที่ยวในแง่ของสันตนาการ ดังนั้นการไปเที่ยวชมวัดจึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของรายการนำเที่ยว การไปวัดในปัจจุบันจึงไม่ได้ไปด้วยความเชื่อหรือความศรัทธา แต่ส่วนใหญ่คือการไปเที่ยวชม ในอดีตอาจจะมีการเดินทางเพื่อจาริกแสวงบุญ หรือการเดินทางเพื่อประกอบกิจทางศาสนา ในปัจจุบันการท่องเที่ยวไม่ได้เข้าไปมีส่วนในการส่งเสริม ยังเข้าไปทำลายศาสนาด้วยซ้ำไป และวิธีที่จะทำให้

การท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนในการส่งเสริมศาสนาก็คือ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ที่ทำให้การเดินทางไปวัดนั้นไม่ได้ไปเพียงเที่ยวชม แต่ควรมีเนื้อหาสาระเข้าไปประกอบด้วยรูปแบบของการเดินทางเพื่อประกอบกิจทางศาสนา หรือแม้แต่การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาหาความรู้ด้านศาสนา หากการท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับศาสนาดังกล่าวข้างต้นแล้ว ก็จะทำให้เป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนทั้งต่อศาสนา และต่อสังคมของแหล่งท่องเที่ยว”

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved